

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
Att: Ida Olsson
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2)

Dnr Ju 2018/00485/L5

Inledning

Utredningen har haft i uppdrag att överväga och föreslå de ändringar som behövs för att åstadkomma ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner. Tingsrätten delar utredningens bedömning att det finns ett behov av att stärka det straffrättsliga skyddet för de samhällsnyttiga funktioner som utredningen valt att benämna blåljusverksamhet.

Tingsrätten vill dock anföra följande över utredningens förslag.

En utvidgad kriminalisering av angrepp på blåljusverksamhet

Utredningen föreslår att det i brottsbalken ska införas ett nytt brott med benämningen blåljussabotage. Skyddsintresset för den nya regleringen ska vara att säkerställa att polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård kan fullgöra sina uppdrag utan att bli förhindrade eller försenade på grund av brottsliga angrepp eller andra otillbörliga åtgärder. Tingsrätten delar utredningens bedömning att angrepp på dessa verksamheter utgör allvarliga gärningar och att det är av stor vikt att det finns straffrättsliga regleringar som är tillämpliga på angreppen. Tingsrätten ifrågasätter dock om den föreslagna straffbestämmelsen uppfyller de krav på precision och förutsebarhet som ställs på en straffrättslig reglering.

Vad som avses med genomförandet av *ett uppdrag* är enligt tingsrätten inte tillräckligt tydliggjort. I delbetänkandet framhålls att den föreslagna straffbestämmelsen ska omfatta angrepp på polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård eftersom dessa samhällsnyttiga funktioner intar en särställning kopplat till deras minutoperativa verksamheter och de intressen de ska skydda ytterst gäller människors liv och hälsa. Av utredningens motivering får tingsrätten intrycket att den föreslagna straffbestämmelsen ska omfatta gärningar som är ägnade att allvarligt hindra eller försena akuta insatser. Av författningskommentaren framgår dock att straffbestämmelsen även ska omfatta uppdrag som att hämta någon till polisförhör eller genomföra en brottsplatsundersökning samtidigt som administrativa åtgärder faller utanför bestämmelsen (s. 168 f).

Flera av de gärningar som faller in under den föreslagna bestämmelsen är idag redan straffbelagda så som exempelvis misshandel, våld mot tjänsteman, våldsamt upplopp och sabotage. Den föreslagna straffbestämmelsen om blåljussabotage riskerar därför att ge upphov till flertalet konkurrens- och avgränsningsproblem. Utredningen anför i delbetänkandet bland annat att om en folksamling går till angrepp på ett sätt som utgör ett våldsamt upplopp bör ansvar för blåljussabotage inte bli aktuellt om den blåljuspersonal som angreppet riktas mot har haft till uppdrag att just hantera folksamlingen. I övriga fall, då uppdraget har varit ett annat och folksamlingen alltså hindrar detta, ska ansvar för blåljussabotage bli aktuellt (jfr. s 133). Tingsrätten ställer sig tveksam till att syftet med det enskilda uppdraget ska vara direkt avgörande för vilken straffbestämmelse som ska äga tillämpning.

Utredningens argument för att en omarbetning av 17 kap brottsbalken inte är lämpligt är enligt tingsrätten inte heller övertygande. Det bör finnas andra alternativ till omarbetning av straffbestämmelserna än att utmönstra begreppet myndighetsutövning. Tingsrätten saknar även en redogörelse för varför utredningen valt att inte överväga en omarbetning av 16 kap 4 § brottsbalken. Av kommittédirektivet framgår att för det fall utredningen finner att det föreligger tillräckliga skäl för att särskilt kriminalisera hindrande av ingripanden och hjälpinsatser kan den angivna straffbestämmelsen utgöra en utgångspunkt för en sådan kriminalisering.

Slutligen menar tingsrätten att utredningens förslag till rubricering kan framstå som missvisande. Som utredningen själv uppmärksammat används blåljus även av samhällsfunktioner som inte omfattas av den föreslagna straffbestämmelsen.

Straffskärpningsregel i 29 kap 2 § brottsbalken

Utredningen har i delbetänkandet konstaterat att det vid sidan av blåljusverksamheten finns ett flertal samhällsnyttiga funktioner som i varierande grad utsätts för våld, hot och trakasserier och att det finns ett tydligt behov av att förstärka det straffrättsliga skyddet för flera av dessa funktioner. Utredningen har dock inte ansett det möjligt eller lämpligt att avgränsa ett sådant förstärkt skydd till vissa utpekade verksamheter eller yrkesgrupper. Utredningen föreslår därför att det i 29 kap 2 § brottsbalken ska införas en ny straffskärpningsgrund som ska ge ett förstärkt straffrättsligt skydd för samtliga yrkesutövare i samhället.

Tingsrätten konstaterar att den föreslagna straffskärpningsgrunden är väldigt vittomfattande. Utredningens skäl för att införa en sådan vittomfattande straffskärpningsgrund är enligt tingsrätten inte övertygande. Utredningens bedömning att det finns ett behov av skärpt skydd för samtliga yrkesutövare i samhället tycks istället vila på ett antal antaganden och framstår inte som tillräckligt underbyggd. Tingsrätten ifrågasätter att det finns ett behov av ett skärpt straffrättsligt skydd för samtliga yrkesutövare i samhället och ifrågasätter även om den föreslagna bestämmelsen är lämplig. Bestämmelsen skulle enligt tingsrätten bland annat medföra oönskade konsekvenser så som att angrepp på yrkesutövare skulle bedömas vara mer klandervärda än likvärdiga angrepp på personer som inte är yrkesutövare.

Skärpta straffskalor avseende grovt våld eller hot mot tjänsteman

Tingsrätten tillstyrker utredningens förslag om skärpta straffskalor för grovt våld eller hot mot tjänsteman. Utredningens bedömning är i denna del väl genomtänkt och förslaget ligger i linje med den senaste tidens skärpning av straffskalorna för allvarliga våldsbrott.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten att den föreslagna straffbestäm-
elsen om blåljussabotage riskerar att ge upphov till såväl avgränsningsproblem
som tillämpningssvårigheter. Utredningens argument för att införa en generell
straffskärpningsgrund för samtliga yrkesutövare i samhället är inte heller överty-
gande. Tingsrätten avstyrker därför dessa förslag och förordar istället en fortsatt
beredning och utredning av möjligheterna till att på annat sätt utvidga och skärpa
det straffrättsliga skyddet för de samhällsfunktioner utredningen valt att
benämna blåljusverksamhet. Tingsrätten tillstyrker utredningens förslag i övrigt.

I handläggningen av ärendet har deltagit chefsrådmannen Jennie Mellbin,
rådmannen Cecilia Hennig och tingsfiskalen Jenny Molund (föredragande).

Jennie Mellbin

Jenny Molund